

POBUDOWAĆ (84) *vb pf*

Oba o oraz a jasne (w tym w a 1 r. błędne znakowanie).

inf pobudować (5). ◇ *fut 1 sg* pobuduję (3). ◇ *3 sg* pobuduje (3). ◇ *1 pl* pobuduj(e)my (1). ◇ *3 pl* pobudują (5). ◇ *praet 1 sg m -m* pobudowałam (1). ◇ *2 sg m -eś, -ś* pobudowałeś (2). ◇ *3 sg m* pobudował (39). ◇ *2 pl m pers -ście* pobudowali (1). ◇ *3 pl m pers* pobudowali (7). ◇ *plusq 3 sg m* był pobudował (4). ◇ *imp 2 sg* pobuduj (1). ◇ *1 pl* pobudujmy (2). ◇ *con 3 sg m* by pobudował (1). ◇ *3 pl m pers* by pobudowali (1). ◇ *impers praet* pobudowano (2). ◇ *part praet act* pobudowawszy (6).

Sł stp, Cn brak, Linde XVII w.

1. *Wzniesić, postawić, założyć wiele; aedificare, exstruere, facere Vulg, PolAnt; fabricare Vulg; construere PolAnt (56) :*

pobudować czego (pl) [= wiele czego] (1): y pobudowali [synowie izraelscy] bálwanow ná gorách wyfókich *Leop 4.Reg 17/9.*

pobudować co (pl) (5): *BielKron 448v;* ktory [Stadnicki] vmilę wszerż opanował gruntu Lezaiskiego y pobudował szubienice ad terrorem Paniey, ktora tam była *ActReg 81. Cf pobudować co komu.*

pobudować co komu [w tym: sobie (2)] (3): *BibRadz 2.Par 28/24;* Iełzcze pobudował ołtarze wżytkim gwiazdam niebiełkiem *BudBib 2.Par 33/5;* Sadržawki łobie pobudować/ ábyś miał kędy Ryby włádzic czáfu Spułtu *Strum N3.*

a. *Wzniesić budowłę, jej część lub zespół budowli [w tym: co (pl) (72)] (77) :* A tak yełli tam ony pobudvya ty Zamky dwa A w m. mozeecie poznacz yz wełma y daley Braczlavya y Camiencza *LibLeg 11/58, 6/79; GliczKsiąż K7v;* Pobudował też Ozyałz wieże w Ierufálem ná bronie narożney/ y ná bronie Padolney *Leop 2.Par 26/9, 2.Par 14/6, 7, 1.Mach 13/33, 38;* Vczynże tedy łobie Archę z drzewá Iodłowego/ y pobuduy izdbice w niey *BibRadz Gen 6/14;* Pobuduią domy á będą w nich miełzkák *BibRadz Is 65/21;* A onże łam pobuduię kościół Páńłki *BibRadz Zach 6/13, Gen 10/11, 2.Par 8/4, 28/25, I 471b marg, 1.March 1/35, 10/11, 12;* Embrácyus/ ten wiele miałł pobudował *BielKron 61v;* Ten páłace pobudował ná gorze/ ktora zává [!] mons Auentinus *BielKron 184v, 161, 167v, 181, 182, 189, 344;* Iáko [Józef] mu [królowi] pothym rádžil áby pobudował łpizárnie/ á łkupował zboża *RejZwierc [203]v; BudBib 1.Mach 1/35, 9/50 [2 r.], 12/38, 15/7; Strum R2v; CzechRozm 80v; [Leo św.]* wiele kościółow/ łzpitalow y kłáźtorow pobudował. *SkarŻyw 319, 471, 472;* A ták nielża bylo inaczey ludziom/ dla záchowánia káždy łwego żywotá/ iedno zgromadziwłzy łię pobudować Miáłtá. *GórnRozm N2; OrzJan 12; JanNKar B4; PowodPr 19; VotSzl B3v; Nie máłz* czym przykryć y tego co oycowie dla obrony pobudowáli. *SkarKazSej 705a, 666b.*

pobudować z czego (2): A wewnátrz pobudował [Salomon] łciány z forłtu cedrowego/ od łziemie áż do łtropu Domu onego *BibRadz 3.Reg 6/15; BielKron 382.*

pobudować komu [w tym: sobie (1)] (2): *Leop Num 32/16; [Ezechiasz]* Pobudował też łobie miáłtá *BudBib 2.Par 32/29.*

[*pobudować kogo (pl) [= domy dla kogo]:* w ktorem rozkopaniu jest część gruntu dobrego, część łrzedniego, na którem przysadžil łburów 12 na włókach 22 i ony pobudował we wszem mieszkaniu *LustrPom 158.]*

pobudować czym (1): [O Tyrze] Iodłami zgory Sanir pobudowáli łie *Leop Ez 27/5.*

W charakterystycznych połączeniach: *pobudować baszty* (2), *brony, celle, domy, izdbice, kaplice* (2), *wiele (niemalo) klasztorow* (2), *kościół(y) (wiele kościołow)* (7), *miasta (miasto, wiele miast)* (9), *młyny, mury, obory, owczarnie, pałace* (2), *przybytki, szkoły* (2), *wiele szpitalow, ściany, spiżarnie, twierdze* (2), *wieże* (3), *zam(ecz)ki (zamek, wiele zamkow)* (7), *zawory*.

Przen [komu] (1) : Przetofz [*Luterska sekta*] ná puftyni Chryftufa/ y w ołobnych komorkách/ ktore fami łobie pobudowáli/ vkázuią: to ieft/ wftórych puftkach/ od ktorych ludzie dawno poućiekali *SkarŻyw* 374.

2. *Ustanowić wiele [co (pl)]* (1) : Ktorzy wftyfcy tyią iáko wieprze/ z ie⁸⁰ [*Antychrysta rzymskiego*] prowizyey y nadánia ktore on przez łwe práktyki/ y z máiętnych y z nędznych/ y nieopátrnych ludzi wydusiwfzy pobudowál. *CzechEp* 351.

3. *Odbudować; reaedificare Vulg* (20) : A [*Ezechiasz*] vczyniwfzy łobie dobre ferce/ pobudowál wftytki obalone mury/ y wieże teź opráwił *BibRadz 2.Par 32/5, 2.Par 8/2, 4, Is 60/10, 1.Mach 9/62*; iż [*Domicyanus*] wiele dał pobudowác w Rzymie vpádłych domow *BielKron 148*; á przywroćić ie [*Bóg*] do oyczyzny ich kędy pobuduią kościół [...]/ y gdy fię wypełni čás wieku onego/ á gdy fię dokończy/ wrocą fię zwięzienia ci ktoryz zacnie pobuduią Ieruzalem *BudBib Tob 14/7; CzechRozm 121*.

W *połączeniu szeregowym* (1): myáto ktore był przed tem Filip Ariftotelesowi fkáził/ ono zás záložyl/ pobudowál y poftáwił *GliczKsiąz N7v*.

W *przeciwstawieniach*: »pobudować ... pokazić (2), poborzyć, popsować« (4): *Leop 4.Reg 21/3*; Bo znowu [*Manassech*] pobudowál wyfzki ktore był poborzył Ezechiałz oćiec iego *BudBib 2.Par 33/3, Esdr 4/45*; Pokázę gumná moie/ á więtfze pobuduię *WujNT Luc 12/18*.

W charakterystycznych połączeniach: *pobudować wiele domow, gumna, Jeruzalem* (2), *kościół* (2), *miasta (miasto)* (4), *mury* (3), *rozwaliny, wysokości (wyszki)* (2).

Szereg: »pobudować i naprawić« (1): Potym fię wrocę/ y znowu zbuduię przybytek Dawidów vpádły/ á rozwáliny iego znowu pobuduię/ y nápráwię gi *WujNT Act 15/16*.

Przen (6) : A iáko możny krol pobudowawfzy ty ruiny fkáżonego fercá náłzego/ łam w nim vczynił łobie wdzięczne páłace á miefzkánie łwoie *LubPs Z4; LatHar 168*.

pobudować kogo (1): Y wywiodę poimáne z Iudy y poimáne z Izráela/ á pobuduię ie iáko y przed tym. *BibRadz Ier 33/7*.

Ze zdaniem dopełnieniowym [w tym z zapowiednikiem: to (1); zawsze: co] (2): *RejKup ee6v; [Jezus Krystus]* mocnie zás z nowu miał pobudowác to co łprofny czárt chytrymi załtrzały łwymi zborzył w fercoch ludzkich *LubPs Z4*.

W *przeciwstawieniach*: »pobudować ... popsować, zburzyć« (2): (*nagł*) Czárt yuż profy łwych Towaryfłow do Piekła na dobra Biefyade. (–) [...] Bo czo był Kryftus popfował Człfczem teraz pobudowál *RejKup ee6v; LubPs Z4*.

4. *Rozbudować, powiększyć* (7) : y wftythko co fię podobáło Sálomonowi/ tho pobudowál w Ieruzálem y w Libanie/ y we wftythkiewy ziemi páńftwá łwego. *BibRadz 2.Par 8/6, 3.Reg 15/22, 4.Reg 14/22; BudBib Eccli 50/1*; y znowu on kościół Panny Máryey/ przy ktorym [*św. Dunstan*] fię vrodził/ y był wychowány/ łzeroko pobudowál *SkarŻyw 508*.

Przen (2) :

pobudować komu (1): Y przeto bábom onym Pan Bog ktorego lię bały/ pobudował domy/ to ieft/ potomstwo ich rozmnożył y vbogácił. *SkarŻyw* 478.

Szereg: »pobudować i rozszerzyć« (1): Mąż ieden nieznáiomy/ wziąłszy ono dziećię zá rękę/ wodził ie po kościele/ mówiąc: pobuduię y rozszerzy kościół ten/ ná pozyłkánie wiela ludzi *SkarŻyw* 507.

Synonimy: 1. podnieść, postawić, założyć; 2. postanowić, ustanowić, ustawić.

Formacje współrdzenne cf BUDOWAĆ.

Cf POBUDOWANIE, POBUDOWANY

MF, SBu